ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lietas arhīva Nr. AA43-0679-22/17
ECLI:LV:ADAT:2022:1102.A420220521.14.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2022.gada 2.novembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesnese referente Ilze Amona, tiesnesis Kaspars Berķis un Valda Zommere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par viņas iecelšanu par /pers. B/ aizgādni, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 18.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers. A/ 2020.gada 3.augustā vērsās Jelgavas novada bāriņtiesā (turpmāk – bāriņtiesa) ar iesniegumu, kurā lūdza iecelt viņu par trešās personas /pers. B/ aizgādni. Pieteicēja norādīja, ka jau no 2018.gada 18.maija faktiski pilda trešās personas aizgādņa funkcijas, un saskarsmi ar citu radinieku vai citu cilvēku trešā persona nevēlas.

2020.gada 4.decembrī pieteicēja atsauca 2020.gada 3.augusta iesniegumu, bet 2021.gada 4.janvārī atkārtoti lūdza iecelt viņu par trešās personas aizgādni.

Ar bāriņtiesas 2021.gada 9.marta lēmumu Nr.1-6/27 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) nolemts neiecelt pieteicēju par trešās personas aizgādni. Pārsūdzētajā lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[1.1] Bāriņtiesai ilgstoši (laikā no 2019.gada marta līdz 2021.gada 22.janvārim) tika liegts tikties ar trešo personu, pārbaudīt viņa dzīves apstākļus un noskaidrot viņa viedokli par rīcībspējas ierobežošanu, sadzīves apstākļiem un attiecībām ar pieteicēju. Trešajai personai bija liegta komunikācija ar bāriņtiesas darbiniekiem bez pieteicējas piekrišanas un piedalīšanās.

[1.2] Bāriņtiesa ir guvusi pārliecību par pieteicējas nekonsekvenci attiecībā uz rīcībspējas ierobežošanu un aizgādnības nodibināšanu trešajai personai.

[1.3] Trešā persona 2021.gada 22.janvāra un 2.marta sarunās ar bāriņtiesu izteica vēlmi dzīvot aprūpes iestādē, nevēlējās atgriezties dzīvot pie pieteicējas, negribēja, ka par aizgādni kļūst pieteicēja.

No 2021.gada 22.janvāra sarunas ar pieteicēju izriet, ka pieteicējas attieksme pret trešo personu ir naidīga, agresīva. Viņa ir uzbrūkoša savos izteikumos pret bāriņtiesu, nespēj vai nevēlas ieklausīties bāriņtiesas skaidrojumos par likumā noteikto kārtību aizgādņa kandidatūras izvērtēšanai un aizgādņa iecelšanai. Viņa nerūpējas par trešās personas personīgajām vajadzībām (tīru apģērbu, cilvēka cienīgiem sadzīves apstākļiem dzīvesvietā, kā arī personas brīvību, jo tiek ieslēgta dzīvesvietā). Trešā persona uz pārrunām bāriņtiesā (pēc tam bija paredzēts doties arī uz laboratoriju nodot analīzes), ieradās netīrā, smakojošā apģērbā, kas var radīt citu sabiedrības locekļu nepatiku viņam tuvoties. Ir pamats secināt, ka

trešās personas pensija netiek pilnībā izlietota viņa vajadzību nodrošināšanai (apģērba izmazgāšanai un personīgās higiēnas ievērošanai). Trešā persona ir pilnībā materiāli atkarīga no pieteicējas, jo visi viņa naudas līdzekļi (225 *euro* mēnesī) tiek nodoti pieteicējai.

Pieteicējas attieksme pret trešās personas personīgajām vajadzībām ir nievājoša, agresīva, uzbrūkoša, nav iespējama konstruktīva saruna, trešajai personai nepārtraukti tiek izteikti aizvainojumi. Nav saprotams, kāpēc pieteicēja vēlas kļūt par aizgādni. Arguments *esmu viņa radiniece* pats par sevi nav pamats kļūšanai par aizgādni.

[1.4] Pieteicējas darbības ir vērstas pret trešās personas interesēm. Lietā iegūtā informācija pieteicēju raksturo kā personu, kurai nav nepieciešamo spēju un īpašību pilnvērtīgi un pārliecinoši ne tikai pārstāvēt, bet arī rīkoties trešās personas interesēs visās jomās, kurās tai ir ierobežota rīcībspēja.

[2] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, uz kura pamata ar tiesneša lēmumu tika ierosināta administratīvā lieta par administratīvā akta izdošanu par pieteicējas iecelšanu par /pers. B/ aizgādni. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] Pārsūdzētais lēmums ir pamatots ar trešās personas aizgādnes prettiesiski iegūtiem neizspriestas civillietas materiāliem, kas tika iesniegti bāriņtiesai, lai nomelnotu pieteicēju, šie materiāli ir safabricēti.

[2.2] 2021.gada 21.janvāra sarunas protokols ar pieteicēju ir apmelojošs un aizskarošs. Pieteicēja nav sniegusi šajā protokolā norādītās atbildes uz viņai uzdotajiem jautājumiem.

[2.3] Jelgavas pilsētas bāriņtiesa 2021.gada 5.februāra lēmumā atzina, ka pieteicējai ir nepieciešamās spējas un īpašības, lai viņu ieceltu par aizgādni personai ar ierobežotu rīcībspēju.

[2.4] Kopš 2021.gada 9.februāra trešās personas aizgādne ir Dobeles novada bāriņtiesas darbiniece /pers. C/, kura pastāvīgi dzīvo Dobelē un kurai ar trešo personu nav bijusi tieša saskarsme. Tas liecina par divu bāriņtiesu interešu lobēšanu, lai iegūtu trešās personas pensiju un ievietotu viņu veselības stāvoklim neatbilstošā vispārējā veco ļaužu pansionātā.

[2.5] 2021.gada 22.janvāra sarunas aprakstā tika sagrozīts pieteicējas un trešās personas teiktais, norādot, ka pieteicēja iemācījusi trešo personu, ko teikt, ka trešā persona bijusi netīra un smakoja. Trešā persona pirms 2021.gada 22.janvāra dzīvoja siltumā pieteicējas dzīvoklī Jelgavā, tikai četras naktis viņš vienatnē pavadīja mājā Vilcē, jo apmeklēja ģimenes ārsti. Pieteicējai vajadzēja pārliecināties, vai pandēmijas laikā trešajai personai būs iespējams dzīvot izolēti, jo gan pieteicēja, gan trešā persona bija pakļauta saslimšanas riskam. Trešās personas teiktais sarunas laikā ir apšaubāms, jo ar šizofrēniju slims cilvēks lietas, notikumus, skaņas un apkārtējo sabiedrību uztver atšķirīgi un nemāk izklāstīt notikušo. Viņa veselības stāvoklis, kas tika novērtēts pēc mierīgās izturēšanās un atklātās sarunas, bija panākts pieteicējas un ārstējošā psihiatra sadarbības rezultātā.

[2.6] Sarunas laikā pret pieteicēju vērstais naidīgais noskaņojums un provocējošie jautājumi norādīja uz bāriņtiesas darbinieces mērķi visiem līdzekļiem panākt trešās personas ievietošanu veco ļaužu aprūpes centrā Elejā, nevis Ziedkalnes speciālajā garīgi saslimušo aprūpes centrā.

[3] Bāriņtiesa paskaidrojumā tiesai pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz tās lēmumā norādītajiem argumentiem.

[4] Trešās personas aizgādne /pers. D/ paskaidrojumā tiesai norāda, ka iepriekš ar trešo personu nav bijusi pazīstama. Par trešās personas sadzīves apstākļiem uzzināja no bāriņtiesas. Ar pieteicēju /pers. D/ nav pazīstama. Trešā persona pastāstīja, kādos apstākļos dzīvoja, kad aizgādne viņu apmeklēja sociālās aprūpes un rehabilitācijas centrā /Nosaukums A/ (turpmāk – sociālās aprūpes centrs). Trešajai personai nav labu atmiņu par pieteicēju. Runājot par šo tēmu, trešā persona ļoti satraucas.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 18.janvāra spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedumā norādīts turpmāk minētais.

[5.1] Tiesa konstatēja, ka ar Zemgales rajona tiesas 2020.gada 26.maija spriedumu lietā Nr.C73289519 noteikts,

ka trešajai personai daļēji ierobežojama rīcībspēja, nosakot ierobežojumu šādās jomās: pārstāvībā valsts un pašvaldību iestādēs, tiesās, bankās, apdrošināšanas sabiedrībās, finanšu institūcijās, medicīnas un ārstniecības iestādēs, tajā skaitā jautājumu izlemšanā par personas ievietošanu ārstniecības, rehabilitācijas un sociālās aprūpes iestādēs; invaliditātes pensijas, pabalstu un citu maksājumu saņemšanā un maksājumu izdarīšanā; rīcībā ar mantu un tās pārvaldībā, darījumu slēgšanā; rīcībā ar naudas līdzekļiem virs 5 *euro* nedēļā. Pieteicēja sniegusi informāciju, ka trešā persona nemāk nopirkt, kā arī regulāri lietot viņam nepieciešamos medikamentus, nemāk risināt mantiskos jautājumus un neapzinās savu rīcību, kā arī atkarību izraisošo vielu lietošanas sekas, līdz ar to viņam ir vajadzīgs aizgādnis, kurš sekos, lai pensija tiktu izlietota viņam nepieciešamā veselīgā dzīvesveida uzturēšanai.

No minētā tiesa secināja, ka trešajai personai nepieciešams aizgādnis, kas viņu pārstāvētu trešās personas intereses valsts un pašvaldību iestādēs, tiesās, bankās, apdrošināšanas sabiedrībās, finanšu institūcijās, medicīnas un ārstniecības iestādēs, kā arī rīcībā ar mantu un finanšu līdzekļiem.

Lietā ir strīds par to, vai bāriņtiesa pamatoti atteica iecelt pieteicēju par trešās personas aizgādni un, vai ir konstatējami priekšnoteikumi pieteicējas prasītā labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

[5.2] Tiesa citēja Bāriņtiesu likuma 4.panta otrajā daļā, 40.panta pirmās daļas 1.punktā, Civillikuma 355.panta pirmajā un otrajā daļā, 356. un 235.pantā noteikto un norādīja, ka, saņemot tiesas nolēmumu par aizgādnības nodibināšanu, bāriņtiesai ir pienākums iecelt aizgādni personai ar garīga rakstura vai citiem veselības traucējumiem, kurai rīcībspēju ierobežojusi tiesa. Izvēloties aizgādni, bāriņtiesai ir jāpārliecinās, vai izraudzītajai personai ir nepieciešamās spējas un īpašības veikt konkrēto pienākumu, kā arī, ja tas ir iespējams, jānoskaidro aizgādnībā esošās personas viedoklis par ieceļamo aizgādni. Noteicošais aizgādņa izvēlē ir konkrētās personas spējas un īpašības, kas prioritāri atbilstu rīcībnespējīgās personas interesēm. Aizgādnim ir jārūpējas gan par fiziskās personas tiesību un likumisko interešu aizsardzību, gan par tās mantu, pārvaldot to ar tādu pašu rūpību, kā labs saimnieks pārvalda savas paša lietas. Tiesa arī citēja Bāriņtiesu likuma 29.panta pirmajā un otrajā daļā noteikto.

[5.3] Lietā nav strīda, ka pieteicēja atbilst aizgādņa formālajām prasībām. No Jelgavas pilsētas bāriņtiesas atzinuma Nr.1-6/27 izriet, ka pieteicēja nav narkologa uzskaitē, viņai nav veselības problēmu pildīt aizgādnes pienākumus, viņai pieder nekustamais īpašums un viņa saņem valsts pensiju.

[5.4] Vērtējot, vai pieteicējai ir nepieciešamās spējas un īpašības, lai pilnvērtīgi rūpētos par trešās personas tiesību, likumīgo interešu aizsardzību un pārstāvību, kā arī mantas un finanšu pārvaldību saistībā ar trešajai personai noteikto daļēji ierobežoto rīcībspēju, tiesa konstatēja, ka pieteicēja ar 2020.gada 3.augusta iesniegumu vērsās bāriņtiesā (*bāriņtiesā saņemts 2020.gada 6.augustā*), lūdzot iecelt viņu par trešās personas aizgādni, norādot, ka jau no 2018.gada 18.maija faktiski pilda trešās personas aizgādņa funkcijas, un saskarsmi ar citu radinieku vai citu svešu cilvēku trešā persona nevēlas.

Kā izriet no Jelgavas bāriņtiesas sniegtās informācijas, 2020.gada 4.septembra vēstulē bāriņtiesai neizdevās satikt pieteicēju (*par tikšanās nepieciešamību pieteicēja tika informēta savlaicīgi, sk., piemēram, 2020.gada 27.augusta e-pasta vēstuli*), kā arī iegūt informāciju par pieteicējas veselības stāvokli un dzīves apstākļiem (*sk. 2020.gada 19.augusta un 2.septembra dzīves apstākļu pārbaudes aktus*), kā rezultātā Jelgavas pilsētas bāriņtiesa nespēja sniegt atzinumu par pieteicējas spējām un atbilstību veikt trešās personas aizgādņa pienākumus.

A r 2020.gada 4.decembra iesniegumu (*saņemts bāriņtiesā 11.decembrī*) pieteicēja atsauca 2020.gada 3.augusta iesniegumu, savukārt 2020.gada 29.decembra iesniegumā (*saņemts bāriņtiesā 2021.gada 4.janvārī*) atkārtoti lūdza iecelt viņu par trešās personas aizgādni, kā arī vēlmi kļūt par aizgādni apstiprināja 2021.gada 22.janvāra sarunā ar bāriņtiesu. Tiesas ieskatā minētais norāda uz pieteicējas nekonsekvenci vēlmē kļūt par trešās personas aizgādni, kā arī par iespējamu izpratnes trūkumu sadarbībā ar iestādi, risinot jautājumus par aizgādnību, kas jāvērtē kopsakarā ar pārējiem pierādījumiem.

[5.5] Tiesa konstatēja, ka ilgstošā laika periodā, proti, no 2018.gada rudens (*2018.gada 21.novembra pārbaude*) līdz 2021.gada 22.janvārim bāriņtiesai un Jelgavas novada sociālajam dienestam tika ierobežota iespēja tikties ar trešo personu, pārbaudīt dzīves apstākļus, noskaidrot trešās personas viedokli par rīcībspējas ierobežošanu, par sadzīves apstākļiem, par attiecībām ar pieteicēju un izvērtēt trešās personas nepieciešamās aprūpes līmeni, kā arī trešajai personai bija liegta komunikācija ar bāriņtiesas darbiniekiem bez pieteicējas piekrišanas un piedalīšanās sarunā. Minēto apstiprina 2019.gada 11. un 14.marta dzīves apstākļu pārbaudes aktos norādītais un Jelgavas sociālā dienesta 2019.gada 15.marta vēstulē sniegtā informācija.

No Jelgavas novada sociālā dienesta 2020.gada 21.oktobra vēstules izriet, ka pieteicēja atteicās sniegt informāciju par trešās personas atrašanās vietu, tā liedzot dienestam izvērtēt trešajai personai nepieciešamās aprūpes līmeni. Rezultātā trešajai personai tika atteikti ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumi sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācija institūcijā.

[5.6] Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka ir gūta pārliecība par pieteicējas nekonsekvenci attiecībā uz

rīcībspējas ierobežošanu un aizgādnības nodibināšanu trešajai personai, uz ko norāda turpmāk minētie apstākļi.

Zemgales tiesas apgabala prokuratūra, pamatojoties uz pieteicējas iesniegumu, vērsās Zemgales rajona tiesā ar pieteikumu par trešās personas rīcībspējas ierobežošanu veselības traucējumu dēļ un aizgādnības nodibināšanu. Ar Zemgales rajona tiesas 2020.gada 26.maija spriedumu trešajai personai tika ierobežota rīcībspēja. No minētā tiesas sprieduma 4.1.punkta izriet pieteicējas iesniegumā paskaidrotais, ka trešā persona nemāk risināt mantiskos jautājumus un neapzinās savu rīcību.

No zemesgrāmatas datiem izriet, ka pieteicēja 2019.gada 4.maijā noslēgusi dāvinājuma līgumu ar trešo personu par nekustamā īpašuma /adrese A/, 1/12 domājamās daļas dāvinājumu trešajai personai. Trešā persona 2019.gada 12.augustā sev piederošo nekustamā īpašuma 1/12 domājamo daļu atdāvināja /adrese A/, kuras vienīgā īpašniece ir pieteicēja.

Tiesa piekrita bāriņtiesai, ka minētās pieteicējas darbības vērtējamas kā manipulatīvas, trešās personas interesēm neatbilstošas, jo pieteicēja iesniegumā prokuratūrai norāda, ka trešā persona nemāk risināt mantiskos jautājumus un neapzinās savu rīcību. Minētais izriet arī no ambulatorās tiesu psihiatriskās ekspertīzes atzinuma. Tiesa kritiski vērtēja iespējamību, ka minētās darbības atspoguļo trešās personas nepārprotamu gribu.

Trešā persona vērsās Zemgales rajona tiesā ar prasības pieteikumu par mantojuma apliecības Nr.2513 atzīšanu par spēkā neesošu, apstiprināšanu mantojuma tiesībās un mantojuma lietas pabeigšanu. Trešā persona minēto prasības pieteikumu iesniedza 2020.gada 17.aprīlī, proti, laikā, kad pēc būtības jau bija uzsākta civillietas par aizgādnības nodibināšanu un rīcībspējas ierobežošanu trešajai personai garīga rakstura vai citu veselības traucējumu dēļ izskatīšana (*tiesas sēde, kurā tika pieņemts lēmums par ambulatorās tiesu psihiatriskās ekspertīzes noteikšanu, notika 2019.gada 28.martā, bet ekspertīzes atzinums sagatavots 2019.gada 28.maijā*).

2021.gada 22.janvāra sarunā ar trešo personu un pieteicēju tika noskaidrots, ka minēto prasības pieteikumu iesniegt tiesā trešajai personai ierosināja pieteicēja. Pieteicēja atzīst, ka prasība tika celta *joka pēc*, jo citi radi nepiekrita atdot trešajai personai pienākošos mantojuma daļu. Pieteikumu uzrakstījis advokāts pēc trešās personas lūguma. Tiesa piekrita bāriņtiesai, ka pieteicēja elektroniskā sarakstē 2020.gada 24.augustā ir apzināti maldinājusi bāriņtiesu, norādot, ka viņai ir lieliskas iespējas pārstāvēt trešās personas mantiskās intereses.

Apstāklis, ka prasības pieteikums Zemgales rajona tiesā tika iesniegts pēc pieteicējas iniciatīvas, izriet arī no trešās personas 2021.gada 29.janvārī sniegtās informācijas sociālās aprūpes centra sociālajiem darbiniekiem (*2021.gada 29.janvāra sarunas protokols*).

Tiesa piekrita bāriņtiesas viedoklim, ka ar pieteicējas atbalstu viņai vien zināmu iemeslu un mērķu dēļ, izmantojot trešās personas bezpalīdzības stāvokli (trešajai personai nav izpratnes par veiktajām darbībām, dzīvo pie pieteicējas, ierobežotas komunikācijas iespējas gan ar sociālajiem, gan bāriņtiesas darbiniekiem, pilnīgi materiāli atkarīgs no pieteicējas, jo visa pensija saņemšanas dienā tika atdota pieteicējai), tika sagatavots un tiesā iesniegts prasības pieteikums par mantojuma apliecības atzīšanu par spēkā neesošu, apstiprināšanu mantojuma tiesībās un mantojuma lietas pabeigšanu. Tiesa kritiski vērtēja, ka minētais būtu trešās personas apzināta gribas izpausme.

Tiesa neapšaubīja, ka gan pieteicējai, gan trešajai personai (gan pašam, gan ar pilnvarotās personas palīdzību) 2020.gada 17.aprīlī bija tiesības veikt Civilprocesa likumā noteiktās procesuālās darbības, tajā skaitā iesniegt prasības pieteikumu tiesā savu likumīgo interešu aizstāvībai. Tomēr tiesas ieskatā konkrētā prasības pieteikuma iesniegšana tiesā nebija adekvāta, jo, kā izriet no pieteicējas paskaidrotā, prasība tika celta *joka pēc*, jo citi radi nepiekrita atdot trešajai personai pienākošos mantojuma daļu. Tiesai nav sniegts loģiski pamatots skaidrojums, kāpēc veiktas minētas darbības. Turklāt nelietderīgi tika tērēti trešās personas naudas līdzekļi (*kā norāda pieteicēja, samaksāta valsts nodeva un maksāts advokātam*). Tiesa norādīja, ka tiesu sistēma nav izmantojama izklaides nolūkā.

[5.7] Tiesa konstatēja, ka bāriņtiesa ir noskaidrojusi trešās personas viedokli par pieteicēju kā trešās personas aizgādni (Civillikuma 155.panta pirmā daļa), kā arī viedokli par trešās personas dzīvesvietas izvēli. Minētais izriet no bāriņtiesu amatpersonu sarunām ar trešo personu 2021.gada 22.janvārī (*piedalījās arī pieteicēja*) un 2.martā, kad trešā persona izteica vēlmi dzīvot sociālās aprūpes centrā un nevēlējās atgriezties dzīvot pie pieteicējas, kā arī negribēja, ka par aizgādni kļūst pieteicēja (*2021.gada 2.marta saruna*). Arī 2021.gada 29.janvārī trešās personas sarunā ar sociālās aprūpes centra sociālajiem darbiniekiem trešā persona paskaidroja, ka nevēlas pieteicēju par aizgādni (*2021.gada 23 janvāra sarunas protokols*). Attiecīgi tiesai nebija šaubu par trešās personas izvēli, proti, nevēlēšanos, ka par aizgādni kļūst pieteicēja.

[5.8] No 2021.gada 22.janvāra sarunas tiesa secināja, ka trešajai personai nav izpratnes par ierosināto civillietu, proti, uz jautājumiem par īpašuma iegūšanu atbildēt nevar, neizprot jautājuma būtību un nav iespējams noskaidrot trešās personas motivāciju, iniciējot prasību tiesā. Trešā persona norāda, ka pie jurista veda pieteicēja un lika parakstīt kaut kādus dokumentus. Minētā pieteicējas iniciatīva iesniegt prasības pieteikumu tiesā izriet arī no sociālo darbinieku 2021.gada

29.janvāra sarunas ar trešo personu.

Bāriņtiesa no 2021.gada 22.janvāra sarunas ar pieteicēju secināja, ka pieteicējas attieksme pret trešo personu ir naidīga, agresīva, kā arī norādīja, ka pieteicēja ir uzbrūkoša savos izteikumos pret bāriņtiesu. Bāriņtiesa konstatēja, ka pieteicēja nespēj vai nevēlas ieklausīties bāriņtiesas skaidrojumos par likumā noteikto kārtību aizgādņa kandidatūras izvērtēšanai un aizgādņa iecelšanai. Novērots, ka netiek nodrošināta rūpība pret trešās personas personīgajām vajadzībām (tīra apģērba, cilvēka cienīgiem sadzīves apstākļiem dzīvesvietā, personas brīvību, jo tiek ieslēgts dzīvesvietā). Trešā persona uz pārrunām bāriņtiesā (pēc tam bija paredzēts doties uz laboratoriju nodot analīzes), ieradās netīrā, smakojošā apģērbā, kas var radīt citu sabiedrības locekļu nepatiku viņam tuvoties. Bāriņtiesa secināja, ka trešās personas pensija netiek pilnībā izlietota viņa vajadzību nodrošināšanai (apģērba izmazgāšanai un personīgās higiēnas ievērošanai). Trešā persona ir pilnībā materiāli atkarīga no pieteicējas, jo visi naudas līdzekļi (225 *euro*) katru mēnesi tiek nodoti pieteicējas rīcībā. Pieteicējas attieksme sarunas laikā pret trešās personas personīgajām vajadzībām raksturota kā nievājoša, agresīva, uzbrūkoša, nav iespējama konstruktīva saruna, trešajai personai nepārtraukti tiek izteikti aizvainojumi. Bāriņtiesa norāda, ka nav saprotama motivācija, kādēļ pieteicēja vēlas kļūt par aizgādni. Vienīgais arguments ir *esmu viņa radiniece*, kas pats par sevi nav pamatots iemesls kļūt par aizgādni.

[5.9] Iepriekš minēto apstākļu kopums, tiesas ieskatā, norāda, ka pieteicējas darbības ir vērstas pret trešās personas interesēm. Lietā esošie pierādījumi norāda uz pretrunām pieteicējas viedoklī par trešās personas vajadzībām un rīcībā attiecībā uz nepieciešamību nodrošināt atbilstošus un drošus dzīves apstākļus, medikamentu lietošanas nodrošināšanu, viedokļa uzklausīšanu un tā respektēšanu (atsaucas uz trešās personas šizofrēniju), manipulatīvu darbību izpausmes, proti, nepieciešamības gadījumā sagrozot un paužot pavisam citu viedokli (piemēram, sākotnēji lūdz nodibināt aizgādnību, to pamatojot ar trešās personas veselības stāvokli un nespēju pārstāvēt savas intereses, vēlāk noliedz šādu nepieciešamību; sākotnēji trešās personas intereses iegūt mantu izvirza kā prioritāti, pēc tam norāda, ka manta nav svarīga un nekāda manta nepienākas).

Šādu pieteicējas rīcību tiesa vērtēja kā nekonsekventu, trešās personas interesēm neatbilstošu, kas pieteicēju raksturo kā personu, kurai nav nepieciešamo spēju un īpašību pilnvērtīgi pārstāvēt trešo personu un rīkoties viņa interesēs visās jomās, kurās trešajai personai ir ierobežota rīcībspēja.

Tiesa konstatēja, ka bāriņtiesa pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas gaitā ir ņēmusi vērā trešās personas viedokli aizgādnes izvēlē, kā arī izdarījusi apsvērumus par trešās personas vislabāko interešu nodrošināšanu. Izvērtējot lietas apstākļus kopsakarā, tiesa secināja, ka pieteicēja nav atbilstoša trešās personas aizgādņa pienākumu pildīšanai.

[5.10] Attiecībā uz pieteicējas argumentu (*sk. 2021.gada 22.sarunas aprakstu*), ka viņai kā radiniecei ir tiesības kļūt par trešās personas aizgādni, tiesa norādīja turpmāk minēto.

Civillikuma 245.pants noteic, ka aizbildņa pienākums ir sabiedrisks pienākums. Tiesību normas, kas regulē aizgādņa iecelšanu un atcelšanu, ir izdotas ar mērķi aizsargāt personu, kurai ir nepieciešama aizgādnība, kā arī tās laulātā un tuvāko radinieku tiesības; tiesību normas, kas regulē aizgādnības tiesiskās attiecības, nav pieņemtas ar mērķi, lai aizsargātu attiecīgu personu interesi kļūt par bāriņtiesas ieceltu aizgādni (*Senāta 2007.gada 12.aprīļa lēmuma Nr.SKA-277/2007 10.punkts*). Ievērojot minēto, tiesa atzina, ka radniecība pati par sevi nedod tiesības kļūt par aizgādni, ja potenciālajam aizgādnim nav nepieciešamo spēju un īpašību kopuma aizgādņa pienākumu veikšanai. Svarīgs un izšķirošs nosacījums aizgādņa iecelšanai ir personas spējas un vajadzīgās īpašības aizgādnībā esošas personas tiesību un likumisko interešu aizsardzībai. Tādējādi, lemjot par aizgādņa iecelšanu personai ar ierobežotu rīcībspēju, ir vispusīgi un ar pienācīgu rūpību jāizvērtē personas spējas un prasmes vislabākajā veidā nodrošināt aizgādnībā esošas personas intereses.

Tiesa atzina, ka lietā nav gūts apstiprinājums tam, ka pieteicējai piemīt nepieciešamās spējas un īpašības, lai īstenotu drošu un nepārtrauktu aprūpi un nepieciešamo uzraudzību trešajai personai, kā arī pārstāvētu viņa intereses valsts, pašvaldības, finanšu, apdrošināšanas, ārstniecības, sociālās palīdzības iestādēs atbilstoši viņa vajadzībām un likumīgo interešu nodrošināšanas nolūkā, kā arī rīcībā ar mantu, naudu un darījumu slēgšanā. Attiecīgi nav pamata iecelt pieteicēju par trešās personas aizgādni.

[5.11] Pieteicēja norāda, ka pārsūdzētais lēmums pieņemts, pamatojoties uz trešās personas aizgādnes prettiesiski iegūtiem neizspriestas civillietas materiāliem, kas tika iesniegti bāriņtiesai, lai nomelnotu pieteicēju. Lietas materiāli tika safabricēti, lai pieteicēja netiktu iecelta par trešās personas aizgādni. Bāriņtiesas locekles 2021.gada 21.janvāra saunas protokols ar pieteicēju ir apmelojošs un aizskarošs. 2021.gada 22.janvāra sarunas aprakstā tika sagrozīta informācija par pieteicējas un trešās personas teikto. Tika pierakstīti meli, ka pieteicēja iemācījusi trešajai personai, ko teikt, kā arī nav patiesība, ka trešā persona bija netīra un smakoja. Sarunas pieraksts par trešās personas teikto ir apšaubāms, ņemot vērā trešās personas slimību.

Tiesa kritiski vērtēja iespējamību, ka virkne personu (pašvaldību bāriņtiesu amatpersonas, trešās personas aizbildne) ilgstošā laika periodā veiktu prettiesiskas darbības tikai ar mērķi, lai pieteicēju neieceltu par trešās personas aizgādni. Tiesai

nav sniegts loģiski pamatots skaidrojums, kāpēc lai minētās personas veiktu pieteicējas norādītās darbības, pakļaujot sevi riskam tikt sauktām pie atbildības. Līdz ar to tiesa kritiski vērtēja pieteicējas sniegtās informācijas atbilstību faktiskajiem apstākļiem.

Iepriekš minētais vērtējams kopsakarā arī ar Jelgavas novada sociālā dienesta sniegto informāciju par tā ierobežotajām iespējām sadarboties ar pieteicēju saistībā ar nepieciešamās informācijas ieguvi par trešo personu. Tas norāda uz pieteicējas destruktīvo rīcību komunikācijā ar iestādēm, kas tiesas ieskatā nav vērsta uz trešās personas tiesību pilnvērtīgu realizāciju.

Savukārt pieteicējas izvēlētā terminoloģija (piemēram, *meli*, *lietas materiālu safabricēšana*, *slims ar šizofrēniju* utt.), raksturojot amatpersonu rīcību un trešo personu, netieši apstiprina 2021.gada 22.janvāra sarunas aprakstā norādīto, ka pieteicējas attieksme pret trešo personu ir naidīga, agresīva, kā arī pieteicēja ir uzbrūkoša savos izteikumos pret bāriņtiesu un pieteicēja nespēj vai nevēlas ieklausīties bāriņtiesas skaidrojumos par likumā noteikto kārtību aizgādņa kandidatūras izvērtēšanai un aizgādņa iecelšanai. Minētais papildus norāda, ka kritiski vērtējamas pieteicējas spējas un prasmes veidot sadarbību ar trešo personu un iestādēm, šo spēju trūkums pieteicējai traucētu pilnvērtīgi pildīt aizgādnes pienākumus.

[5.12] Kā izriet no pārsūdzētā lēmuma un sarunu apraksta, trešā persona 2021.gada 22.janvārī uz pārrunām bāriņtiesā (pēc tam bija paredzēts doties arī uz laboratoriju nodot analīzes) ieradās netīrā, smakojošā apģērbā, kas bāriņtiesas ieskatā var radīt citu sabiedrības locekļu nepatiku viņam tuvoties. Bāriņtiesa secināja, ka trešās personas pensija netiek pilnībā izlietota viņa vajadzību nodrošināšanai, proti, apģērba izmazgāšanai un personīgās higiēnas ievērošanai.

Pieteicēja norāda, ka minētais ir meli, un paskaidro, ka trešā persona pirms 22.janvāra dzīvoja siltumā pieteicējas dzīvoklī Jelgavā, tikai četras naktis trešā persona pavadīja vienatnē mājā Vilcē, jo apmeklēja savu ģimenes ārsti, kā arī pieteicējai vajadzēja pārliecināties, vai Covid-19 laikā trešajai personai būs iespējams dzīvot izolēti.

Tiesa kritiski vērtēja pieteicējas sniegtās informācijas atbilstību faktiskajiem apstākļiem, jo uzskatīja par maz ticamu, ka personas apģērbs pāris dienu laikā varētu sasniegt bāriņtiesas norādīto stāvokli (netīrs un smakoja), ja tas sākotnēji būtu bijis tīrs. Tiesa pieteicējas rīcību vērtēja kopsakarā ar viņas sākotnēji sniegto informāciju, ka trešajai personai nepieciešama pastāvīga uzraudzība (piemēram, nespēj pastāvīgi lietot nepieciešamos medikamentus). Tiesa piekrita bāriņtiesas secinājumam, ka trešās personas pensija netiek pilnībā izlietota viņa vajadzību nodrošināšanai, proti, apģērba izmazgāšanai un personīgās higiēnas ievērošanai.

[5.13] Papildus tiesa norādīja, ka saskaņā ar Civillikuma 360.panta pirmajā daļā noteikto bāriņtiesa, izvērtējot vajadzību, var iecelt vienu vai vairākus aizgādņus. Likumdevējs ir paredzējis, ka personai var būt vairāki aizgādņi, tomēr tas nenosaka, kādos gadījumos vairāki aizgādņi būtu ieceļami. No Civillikuma 356. un 316.pantā noteiktā tiesa secināja, ka personai var iecelt vairāk kā vienu aizgādni, ja aizgādnība ir sevišķi grūta un sarežģīta.

Normatīvie akti nesniedz jēdziena „sevišķi grūts un sarežģīts" satura skaidrojumu. Līdz ar to otra aizgādņa iecelšanas nepieciešamība ir atkarīga tikai no katra individuālā gadījuma un konkrētajā bāriņtiesā veiktās šī jēdziena interpretācijas. Izvērtējot iepriekš minētās Civillikuma normas, tiesa secināja, ka aizgādnība par sevišķi grūtu un sarežģītu var tikt uzskatīta divos gadījumos.

Pirmkārt, aizgādnība var būt objektīvi sevišķi grūta un sarežģīta, ja aizgādnības ietvaros risināmo jautājumu loks ir pārāk plašs un/vai sarežģīts vienam potenciālajam aizgādnim vai arī pastāv faktiski šķēršļi, kas objektīvi apgrūtina aizgādņa pienākumu izpildi vienam aizgādnim. Otrkārt, aizgādnība var būt subjektīvi grūta un sarežģīta. Proti, aizgādnība ir grūta un sarežģīta konkrētam esošajam vai potenciālajam aizgādnim, kurš savu personisko apstākļu dēļ viens pats nespēj risināt visus ar aizgādnību saistītos jautājumos.

Ar bāriņtiesas 2021.gada 30.aprīļa lēmumu par trešās personas aizgādni iecelta /pers. D/. Trešā persona uzturas sociālās aprūpes centrā (*izteica vēlmi tur atrasties, sk. 2021.gada 22.janvāra sarunas aprakstu*), kur trešajai personai tiek nodrošināta pilnvērtīga aprūpe, tajā skaitā medicīniskā aprūpe, konsultācijas ar ārstējošo ārstu, komunikācija ar citiem iestādes darbiniekiem (*sk. bāriņtiesas sniegto informāciju, trešās personas aizgādnes paskaidrojumu, sarunas protokolu*).

Līdz ar to, tiesas ieskatā, trešās personas aizgādnei noteikto pienākumu loks nav uzskatāms par pārāk plašu, vai sarežģītu, ņemot vērā iepriekš noskaidroto, proti, ka trešajai personai, atrodoties sociālās aprūpes centrā, tiek nodrošināta pilnvērtīga ikdienas aprūpe un nepieciešamie sadzīves apstākļi. Tiesa secināja, ka trešajai personai ir minimāla nepieciešamība patstāvīgi realizēt savas tiesības visa veida iestādēs (piemēram, valsts vai ārstniecības iestādēs) vai arī risināt ikdienas sadzīves jautājumus, kas saistīti ar mantas un finanšu līdzekļu pārvaldīšanu. No lietas materiāliem arī neizriet, ka laikā no 2021.gada 30.aprīļa (aizgādnes iecelšanas brīdis) aizgādne /pers. D/ viena pati nespētu risināt visus ar aizgādnību saistītos jautājumos. Tas, ka aizgādņa pienākumi nav sarežģīti un grūti, netieši izriet arī no pieteicējas sniegtās informācijas (*skat. 2021.gada 8.marta iesniegumā esošo informāciju*).

Tāpat lietā vērtējama pieteicējas norāde (*sk. tiesai sniegto papildu paskaidrojumu*), ka pieteicēja turpmāk nevērsīsies ne sociālajā dienestā, ne bāriņtiesā, kas tiesas ieskatā apstiprina bāriņtiesas konstatēto, proti, pieteicējas izteikto nevēlēšanos sadarboties ar valsts un pašvaldības iestādēm. Līdz ar to tiesa kritiski vērtēja pieteicējas spējas nākotnē pilnvērtīgi pārstāvēt trešās personas intereses attiecībās ar valsts un pašvaldības iestādēm, tiesām vai veselības aprūpes iestādēm (piemēram, nodrošinot trešajai personai nepieciešamo ārstniecības speciālistu apmeklējumu). Minētais vērtējams kopsakarā arī ar trešās personas sniegto informāciju, ka viņš nevēlas satikt pieteicēju, kas tiesas ieskatā papildus ierobežo pieteicējas iespējas pilnvērtīgi veikt aizgādņa pienākumus. Iepriekš minētais, tiesas ieskatā, apstiprina, ka nav konstatējama otra aizgādņa iecelšanas nepieciešamība trešajai personai.

[5.14] Tiesa ir izvērtējusi visus lietā būtiskos argumentus, un, pamatojoties uz procesuālās ekonomijas principu, sīkāk neanalizē pārējos argumentus, jo tie nevar ietekmēt tiesas nolēmumu pēc būtības. Bāriņtiesa pamatoti atteica iecelt pieteicēju par trešās personas aizgādni un pieteikums ir noraidāms.

[6] Pieteicēja par Administratīvās rajona tiesas spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīts turpmāk minētais.

[6.1] Spriedums neatbilst procesuālo tiesību normām. Tiesai nebija jāvērtē lietas apstākļi attiecībā uz laika periodu, kad pieteicēja nebija lūgusi viņu iecelt par trešās personas aizgādni. Tiesa neņēma vērā, ka pieteicēja 2020.gada 4.decembrī atsauca savu 2020.gada 3.augusta iesniegumu par iecelšanu par trešās personas aizgādni, un tikai 2021.gada 4.janvārī no jauna lūdza iecelt viņu par aizgādni. Tiesai lietas apstākļi bija jāvērtē laika periodā no 2021.gada 4.janvāra līdz 9.martam.

[6.2] Administratīvā rajona tiesa ar 2022.gada 6.janvāra lēmumu nepamatoti ierobežoja pieteicējas tiesības iepazīties ar ambulatorās tiesu psihiatriskās ekspertīzes 2019.gada 28.maija atzinumu, jo pieteicēja ar šo atzinumu jau bija iepazinusies bāriņtiesā un bija saņēmusi tā kopiju.

[6.3] Pārsūdzētajā lēmumā nav vērtēts tas, vai pieteicējai ir nepieciešamās spējas un īpašības, lai kļūtu par aizgādni, pārsūdzētais lēmums satur tikai nepamatotus secinājumus par vienu pieteicējas rakstura īpašību. Bāriņtiesas lēmumi, kas nesatur galīgo noregulējumu, nav administratīvie akti. Par iestādes faktisko rīcību nav atzīstamas bāriņtiesas darbības laika periodā no 2021.gada 4.janvāra līdz 9.martam.

[6.4] /pers. B/ 28 gadus kalpoja saimniecībās Ceplīšu un Zīmortu dzimtās, bet 2018.gadā viņš meklēja patvērumu pie pieteicējas. Absurds ir bāriņtiesas un tiesas secinātais, ka pieteicēja ierobežo bāriņtiesas un sociālā dienesta komunikāciju ar trešo personu. /pers. B/ bija izvēlējies dzīvot atsevišķi, pieteicēja nedzīvoja Vilces pagastā kopā ar viņu, pieteicēja dzīvo Jelgavā. Iestādes pašas nerīkojas un neaicināja ierasties pieteicēju un trešo personu. Vilces pagasta /Nosaukums A/, /Nosaukums B/, vai /Nosaukums C/ trešā persona bija sastopama 28 gadus, bet kopš 2018.gada viņš ar draugu dzīvoja /Nosaukums D/. Pieteicēja /pers. B/ naudu nav tērējusi, viņa pat ir maksājusi viņa kredītus.

[6.5] Tiesā iesniegtais prasības pieteikums civillietā ir jāvērtē kopsakarā ar Civillikumā noteikto, pieteicēja ir rīkojusies atbilstoši /pers. B/ interesēm. Viņa iepriekšējā aizgādne /pers. C/ iesaistījās pieteicējas radinieku organizētā pieteicējas nomelnošanā, neaizstāvot /pers. B/ intereses.

[6.6] Bāriņtiesa nenoskaidroja pieteicējas un /pers. B/ viedokli. Vienīgā saruna notika 2021.gada 22.janvārī, kad pieteicēja nodrošināja /pers. B/ ierašanos bāriņtiesā. Bāriņtiesas darbinieces ar pieteicēju sarunājās uzbrūkoši, nenoskaidroja visus apstākļus, šīs sarunas protokolu parakstīja tikai viena bāriņtiesas darbiniece.

[6.7] Tiesas secinātais par sevišķā aizgādņa iecelšanu neatbilst tiesību normām par aizgādņa iecelšanu fiziskai personai. Tiesību normas paredz tikai pagaidu aizgādņa iecelšanu, ja to ir lēmusi tiesa, vai aizgādni visās noteiktajās jomās, nevis sevišķo aizgādni.

[6.8] Tiesas secinājums par nevēlēšanos sadarboties ar bāriņtiesu ir kļūdains. Pieteicēja dzīvo Jelgavā un sadarbojas ar Jelgavas pilsētas bāriņtiesu, to apliecina pieteicējas iesniegtā sarakste. Novada bāriņtiesa darbojas pretēji tai uzliktajiem pienākumiem un nesadarbojas ar pieteicēju.

[6.9] Bāriņtiesa pieteicējai nav atbildējusi, kāpēc jāapspriež jautājums par otra aizgādņa iecelšanu, ja pieteicēja ar /pers. B/ bija vienojusies, ka viņš no 22.janvāra dzīvos pansionātā un pieteicēja viņu tur neapmeklēs.

[7] Bāriņtiesa paskaidrojumā apelācijas sūdzību neatzīst un uztur Administratīvajā rajona tiesā sniegtos paskaidrojumus.

[8] Trešās personas aizgādne /pers. D/ paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norāda Administratīvajai rajona tiesai paskaidroto.

[9] Pieteicēja papildu paskaidrojumā norāda, ka /pers. D/ paskaidrojums nav ņemams vērā, jo viņa pārsūdzētajā lēmumā nav pieminēta. /pers. D/ darbu no 2021.gada 1.jūnija drīkst kontrolēt tikai bāriņtiesa, tiesa šo kontroli nedrīkst dublēt.

Motīvu daļa

[10] Pārbaudījusi un izvērtējusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[11] Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtā daļa noteic, ja apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Izvērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu un apelācijas sūdzības argumentus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas sprieduma pamatojums ir pareizs un pietiekams. Pirmās instances tiesa ir noskaidrojusi visus lietā būtiskos apstākļus un pareizi tos novērtējusi. Tāpēc atbilstoši iepriekš minētajai tiesību normai Administratīvā apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, izvērstāku argumentāciju nesniedzot.

[12] Administratīvā akta (negatīva administratīvā akta), ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu par citai personai adresēta nelabvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesiskumu un pamatotību tiesa pārbauda, izskatot pieteikumu par administratīvā akta izdošanu. Atteikums izdot administratīvo aktu kā patstāvīgs pieteikuma priekšmets ir tikai tādā gadījumā, ja administratīvā akta izdošana vairs nav aktuāla (*sk. Briede J. 63. panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu nama aģentūra, 2013, 597.lpp.*).

Tā kā ar pārsūdzēto lēmumu pieteicēju tika atteikts iecelt par /pers. B/ aizgādni, pieteikuma priekšmets izskatāmajā lietā ir administratīvā akta izdošana. Līdz ar to pirmās instances tiesa atbilstoši tiesneša 2021.gada 24.augusta lēmumā par lietas ierosināšanu norādītajam pamatoti izskatīja prasījumu par administratīvā akta izdošanu un pārbaudīja, vai pastāv pieteicējai labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi, atsevišķi nevērtējot pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu vai arī bāriņtiesas rīcību kā faktisko rīcību.

[13] Administratīvā apgabaltiesa uzskata par nepamatotu pieteicējas argumentu, ka bāriņtiesai un administratīvajai tiesai izskatāmajā lietā būtu tiesības vērtēt tikai situāciju pēc 2021.gada 4.janvāra, kad pieteicēja bāriņtiesai atkārtoti lūdza iecelt viņu par /pers. B/ aizgādni. No tiesību normās noteiktā tas neizriet. Atbilstoši Bāriņtiesu likuma 29.pantā noteiktajam bāriņtiesa raugās, lai par aizbildni ieceļamajai personai būtu aizbildņa pienākumu pildīšanai nepieciešamās spējas un īpašības, izvērtējot personas motivāciju kļūt par aizbildni, ģimenes locekļu savstarpējās attiecības, nodarbinātību, dzīves apstākļus un spēju pārstāvēt personu personiskajās un mantiskajās attiecībās. Saskaņā ar šo regulējumu bāriņtiesa pamatoti ņēma vērā visu tās rīcībā esošo informāciju, kam var būt nozīme, izlemjot konkrēto jautājumu, nevis tikai informāciju par situāciju pēc 2021.gada 4.janvāra.

[14] Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka bāriņtiesa pirms pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas pienācīgi noskaidroja gan /pers. B/, gan pieteicējas viedokli, kā arī pareizi izvērtēja visus lietā esošos pierādījumus.

/pers. B/ viedoklis ir noskaidrots 2021.gada 22.janvāra sarunā (*lietas 1.sējuma 71.lapa*), kuras laikā /pers. B/ norādīja, ka iepriekš dzīvoja pie pieteicējas Jelgavā, bet kopš 11.janvāra dzīvo Vilcē, pieteicēja teikusi, ka tur jādzīvo, jo brauks bāriņtiesa pārbaudīt. Vilcē nav labi, istaba ir melna nokūpējusi, kurina plīti, bet reizēm nāk dūmi, durvis ir aizslēgtas, var staigāt pa logu. Pieteicēja teica, ka tas tāpēc, lai nenāk *bomži* un neapzog. Šīs sarunas laikā /pers. B/ piekrita pārcelties uz Elejas pansionātu, jo tur viņam būtu draugi, bet pieteicēja viņu *par daudz koriģē*.

2021.gada 29.janvāra sarunā ar sociālo darbinieci (*lietas 1.sējuma 133.lapa*) /pers. B/ norādīja, ka nevēlas, lai viņa apgādniece būtu pieteicēja, ir apmierināts ar dzīvi Elejā.

2021.gada 22.janvāra sarunā ir noskaidrots arī pieteicējas viedoklis. Viņa paskaidroja, ka līdz janvāra sākumam /pers. B/ ciemojās viņas dzīvesvietā Jelgavā, bet pastāvīgi tur nedzīvoja. Tagad viņš dzīvo savā īpašumā, tur ir jākurina, durvis ir aizslēgtas, jo pieteicēja nevar pieļaut, ka *bomži* izvazā mantu. Ja grib, lai staigā pa logu, viņa katru otro dienu brauc uz Vilci. Pieteikums tiesā tika iesniegts *joka pēc*, jo radi neatdeva /pers. B/ pienākošos mantojuma daļu. Turklāt pieteicējas viedoklis ir noskaidrots ne tikai 2021.gada 22.janvāra sarunā, par kuras atspoguļojumu sarunas protokolā pieteicēja apelācijas sūdzībā ir izteikusi iebildumus, bet arī klātienē bāriņtiesas sēdē, kur pieteicēja cita starpā paskaidroja, ka pēc rīcībspējas ierobežošanas viņa uz četrām dienām /pers. B/ bija ieslēgusi un viņš nepieciešamības gadījumā varēja izkāpt pa logu.

Administratīvās apgabaltiesas ieskatā 2021.gada 22.janvāra sarunas pieraksts nav apšaubāms tāpēc, ka to ir parakstījusi tikai viena bāriņtiesas darbiniece, jo nav konstatējama tiesību norma, kas noteiktu pienākumu bāriņtiesas sarunas protokolu parakstīt visām sarunas laikā klātesošajiem bāriņtiesas pārstāvjiem.

No pieteicējas argumentiem izriet, ka 2021.gada 22.janvāra sarunas protokolā nepamatoti ir ietverts bāriņtiesas vērtējums par pieteicējas teikto, pieteicēja arī uzskata, ka sarunas laikā viņai izteikti nepamatoti apvainojumi. Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka sarunas protokols ir izmantojams kā pierādījums lietā, jo pieteicēja nav apšaubījusi viņas pašas paskaidrotā izklāstu. Savukārt protokolā ietvertais bāriņtiesas vērtējums ir ņemams vērā, kopsakarā vērtējot visus lietā esošos pierādījumus.

No pieteicējas paskaidrotā 2021.gada 22.janvāra sarunas laikā un bāriņtiesas sēdes laikā izriet, ka pieteicēja rīcībnespējīgo /pers. B/ ir ieslēgusi viņa dzīvesvietā un ilgstoši viņu tur ir atstājusi vienu. Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka šāda pieteicējas rīcība liecina par to, ka pieteicējai nav izpratnes par aizgādņa lomu un pienākumiem. Pieteicēja ir ļaunprātīgi izmantojusi /pers. B/ uzticēšanos un nav pret viņu izturējusies ar cilvēcīgu cieņu.

Apgabaltiesa konstatē, ka bāriņtiesas vērtējums nav balstīts tikai 2021.gada 22.janvāra sarunas pierakstā norādītajos bāriņtiesas darbinieku novērojumos sarunas laikā, bet gan, izvērtējot visus lietas materiālus kopsakarā, tostarp arī /pers. B/ paskaidroto un viedokli. Pirmās instances tiesas secinājumi par bāriņtiesas konstatēto ir pareizi.

Pieteicēja tiesā ir iesniegusi pierādījumus par to, ka viņa ir kārtojusi dažādus maksājumus /pers. B/ labā, ko tiesai nav pamata apšaubīt. Taču tas pats par sevi nav pietiekams pamats, lai konstatētu pieteicējas rīcības atbilstību /pers. B/ interesēm.

[15] Pieteicēja vērš uzmanību, ka pārsūdzētais lēmums neatbilst ar Jelgavas pilsētas bāriņtiesas 2021.gada 5.februāra lēmumu sniegtajam atzinumam par to, ka viņai ir nepieciešamās spējas un īpašības, lai viņu ieceltu par aizgādni personai ar ierobežotu rīcībspēju, pieteicēja ir sadarbojusies ar Jelgavas pilsētas bāriņtiesu, to apstiprina apgabaltiesā iesniegtā sarakste.

Tā kā bāriņtiesa pēc minētā lēmuma pieņemšanas ir ieguvusi papildu informāciju par izskatāmās lietas apstākļiem, Administratīva apgabaltiesa uzskata, ka pārsūdzētais lēmums drīkstēja atšķirties no Jelgavas pilsētas bāriņtiesas 2021.gada 5.februāra lēmumā secinātā.

[16] Pieteicēja norāda, ka pirmās instances tiesa nepamatoti viņai noteica ierobežojumu iepazīties ar /pers. B/ ambulatorās tiesu psihiatriskās ekspertīzes 2019.gada 28.maija atzinumu.

No pieteicējas paskaidrotā izriet, ka viņa ar minēto atzinumu ir iepazinusies bāriņtiesā un ir saņēmusi tā kopiju. Bāriņtiesa paskaidrojumos par apelācijas sūdzību šos apstākļus nav apšaubījusi. Līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pirmās instances tiesa ar 2022.gada 6.janvāra lēmumu nepamatoti noteica pieteicējai ierobežojumu iepazīties ar minēto atzinumu. Turklāt pirms lemšanas par šāda ierobežojuma noteikšanu Administratīvā rajona tiesa nenoskaidroja ne pieteicējas, ne bāriņtiesas viedokli par ierobežojuma noteikšanas nepieciešamību. Vienlaikus Administratīvā apgabaltiesa secina, ka šis procesuālais pārkāpums nav atzīstams par būtisku, jo pirmās instances tiesas spriedumu pēc būtības tas nevarēja ietekmēt. Pieteicējas rīcībā ir minētā atzinuma kopija un pieteicējai tā saturs bija zināms jau lietas izskatīšanas laikā

bāriņtiesā.

[17] Pieteicēja norāda, ka tiesas secinātais par sevišķā aizgādņa iecelšanu neatbilst tiesību normām par aizgādņa iecelšanu fiziskai personai.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pirmās instances tiesas sprieduma motīvu daļa nesatur secinājumus par sevišķā aizgādņa iecelšanu /pers. B/. /pers. B/ izskatāmajā lietā pārstāv /pers. D/, kas 2021.gada 30.aprīlī ir iecelta par /pers. B/ aizgādni. Pirmās instances tiesas sprieduma aprakstošajā daļā ir norādīts, ka /pers. D/ ir /pers. B/ sevišķā aizgādne, šī norāde ir kļūdaina, taču tiesas spriedumu pēc būtības tas neietekmē.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Noraidīt /pers. A/ pieteikumu par viņas iecelšanu par /pers. B/ aizgādni.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

I.Amona

Tiesnese referente

K.Berķis

Tiesnesis

V.Zommere

Tiesnese